

A Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum gyűjteménygyarapítási stratégiája

A Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum *küldetésnyilatkozata* az alábbiak szerint fogalmazza meg az intézmény gyűjteményfejlesztési koncepcióját:

A Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum elsődleges célja felkutatni, összegyűjteni, megőrizni, tudományosan feldolgozni és bemutatni a város és a városkörnyéki települések területén található természeti, régészeti, néprajzi és történelmi emlékeket. Célunk a gyűjteményeinkben őrzött emlékműveknek a nemzeti kultúrkincs részeként való őrzése és bemutatása, s általa a tárgy- és környezetkultúra értékeinek közvetítése az oktatás, a nevelés, a közművelődés céljából. Múzeumunk nagy értékű történelmi, régészeti, néprajzi tárgyi anyagának megőrzésén, fejlesztésén, kutatásán és bemutatásán, valamint a tárgyakat létrehozó korok és kultúrák megismertetésén túl feladatunk a közelmúlt tárgykultúrájának kutatása, gyűjteményezése és bemutatása is.

A Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum küldetése ápolni az itt élő nemzetiségek tárgyi és szellemi kultúráját, megőrizni a város és környéke múltjára, népeletére vonatkozó jellegzetes tárgyakat, eszközöket, könyveket és kéziratokat, művészeti és ipari alkotásokat. Gyarapítani a város és környéke történetében, kultúrájában, gazdasági életében és képzőművészetében jelentős alkotók emlékét, tárgyait, alkotásait és családi ereklyéit, kiváltképp Jantyik Mátyás hagyatékát.

Kiemelt figyelmet kell fordítanunk a gyűjteményfejlesztési szakmai feladatok elvégzésére, mivel minden **múzeumi tevékenység alapja a gyűjtemény**. Egyaránt fontos minden élő gyűjteményünk gyarapítása, fejlesztése, ami meghatározott koncepció alapján és megfelelő gyűjtési stratégia kialakításával végezhető.

A kollégák és a szakma körében szorgalmazni kell a **gyűjteményekre alapozott szakmai kutatási programok** elsődlegességét. A Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum fontos célja az intézmény tudományos tevékenységének erősítése, melynek része a gyűjtemények tervszerű, tudományos alaposítással végzett, a múzeumi célokhoz igazított gyarapítása. Mindemellett gyűjteménygyarapítási céljainkat alapjaiban meghatározzák a fenntartónk által biztosított anyagi keretek és a pályázati lehetőségek.

Gyűjtéskor figyelembe veendő elsődleges célok:

Történeti gyűjtemény:

- a tárgy vagy dokumentum (történeti értékű fotók is) valamely neves békési személyiséghez köthető.
- a tárgy vagy dokumentum Békés történetét reprezentálja. Elsőséget élveznek az olyanok, melyek a gyűjteményben még nem fellelhető, illetve az adott témában ilyen jellegű még nincs a gyűjteményben.
- a tárgy vagy dokumentum kordokumentumként szolgál
- törekedni kell a jelenkor dokumentumainak, tárgyainak gyűjtésére (például a városkép változásait dokumentáló tervrajzok, fotók, választási dokumentumok stb.)
- nem városunkból származó, vagy olyan tárgy és dokumentum, amit nem itt gyártottak, vagy Békésen kívül is használtak a következő esetekben kerülhet a gyűjteménybe:
 1. egy adott kor tipikus reprezentánsa, de ekkor fokozott figyelembe kell venni, hogy az adott típusú tárgyból, dokumentumból mennyi található már a gyűjteményben (egy-egy tárgyból, dokumentumból nem kell begyűjteni a sokadik hasonlót)
 2. valamilyen szempontból az ország vagy az egész nemzet történetének megtestesítője (például neves személyiség tárgyi emléke), vagy kifejezetten a Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeumnak ajánlják fel

Néprajzi gyűjtemény:

- minden gyűjteményrész bővítése fontos és ajánlatos, de a mennyiségi helyett a minőségi gyarapításra kell törekedni
- elsőbbséget élveznek a néprajzi gyűjteményből hiányzó vagy ritkaságszámba menő tárgyak és tárgyegyüttesek. Törekedni kell a hiánypótlásra.
- a műtárgyak elsődlegesen Békésről származzanak vagy Békésen készüljenek
- fontos a kortárs tárgyak integrálása a gyűjteménybe, minden olyan néprajzi tárgy gyűjtése, amivel jelenünk értelmezhetővé válik (például jelenkor tárgyainak, a közelmúltbeli falusi-városi élet hétköznapi tárgyainak gyűjtése)
- törekedni kell az archív néprajzi fotók gyűjtésére, hiszen általuk megismerhetővé válik a környék hajdani épített öröksége, kultúrája, sajátosságai, néphagyományai, amelyek nélkülözhetetlenek egy-egy témakör kiadványban, filmen stb. történő bemutatásához

- a műtárgy kordokumentumként szolgáljon, a népi kultúra adott szegmensét mutassa be (kiállítások alkalmával a látogatóknak illetve kutatás esetén a szakemberek számára képet adjon az adott korról)
- figyelembe kell venni a modernizáció következtében megjelenő változásokat, különös tekintettel arra, hogy az emberek hagyományos kultúrához való viszonya is folyamatosan változik

Képzőművészeti gyűjtemény:

- mivel ez múzeumunkban nem élő gyűjtemény (nincs művészettörténész szakmuzeológusunk), csupán adományozásból bekerülően, névadónk, Jantyk Máttyás festőművész anyagát gyűjtjük
- adományozás esetén városunk művészeinek városunkhoz kötődő alkotásait, főként városunkról készült festményeket fogadunk be

Gyűjtéskor figyelembe veendő feltételek:

- a beszerzésnek legyen forrása (saját költségvetés, pályázat útján elnyert összeg, szponzoráció, ajándékozás)
- az éves költségvetés elkészítésekor vásárlási keret meghatározása lenne az optimális, erre azonban sem korábban, sem most, még reményünk sincs
- kiállításokon bemutatható tárgyak, dokumentumok legyenek
- a raktárakban biztonságosan el tudjuk helyezni
- lehetőleg ép vagy restaurálható legyen
- amennyiben nem leltározandó anyag, felhasználható legyen múzeumpedagógiai foglalkozások, múzeumi órák keretében

A gyűjtés optimális menete:

- a beszerzés előtt muzeológiai felmérést kell végezni. A tárgybegyűjtés és tárgybefogadás szerzeményezési bizottság döntése előtt történik. A szerzeményezési bizottság tagjai: múzeumvezető, szakmuzeológus, restaurátor.
- szükség esetén éves szinten, adott kiállításokhoz, kiadványokhoz kapcsolódó célzott beszerzések tervezése szükséges

- a befogadott, nem múzeumi törzsanyagba kerülő, jellegük, állapotuk miatt nem leltározandó tárgyak demonstrációs eszközként használhatóak múzeumpedagógiai foglalkozásokon, bemutatókon
- selejtezés esetén a törvényi előírásoknak megfelelő eljárás szerint kell eljárunk:
 1. restaurátor és muzeológus szakvéleménye
 2. selejtezési bizottság döntése és annak indoklása
 3. fenntartó engedélyezése
 4. minisztériumi engedély
 5. megsemmisítési jegyzőkönyv készítése
 6. megsemmisítés

A múzeumba bekerülő tárgyak gondozása:

- elsődleges szempont a raktárba helyezés előtt az új szerzemények fertőtlenítése, tisztítása
- fontos a raktári rend, az áttekinthető tárolás folyamatos megtartása
- kiemelt feladat a műtárgyvédelem szinten tartása, a műtárgyak környezetének javítása
- szükséges a veszélyeztetett tárgyak konzerválása, a legértékesebbek restauráltatása
- a papír alapú leltározás mellett számítógépes nyilvántartásba, excell táblákba is fel kell vinni az új szerzeményi anyagokat. Később ezek lehetnek az akkreditált szoftverekkel történő digitális nyilvántartás alapjai. Hosszú távú feladat az adatbázishoz minden tárgyról műtárgyfotó készítése.
- a rendszeres revíziók elvégzése nélkülözhetetlen és törvényileg kötelező, éves ütemezéssel a revíziós terv alapján kell folyamatosan végezni a revíziós munkát

Békés, 2021. december 31.



.....
 Sápíne Turcsányi Ildikó
 múzeumigazgató
 Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum